

A
LIPTÓSZENTANDRÁSI
ANDREÁNSZKY CSALÁD
LESZÁRMAZÁSA
1230-TÓL

Szines címerrel, több képpel és leszármazási táblával.

Összeállította :
vitéz HORÁNSZKY PÁL

BUDAPEST, 1944.
vitéz Fodor Árpád könyvnyomda, VII., Hernád-utca 29.

Eddig megjelent :

A benedekfalvi Detrich család leszármazása 1230-tól.

A benedekfalvi Luby család leszármazása 1230-tól.

A liptószentiváni Szent Ivány család leszármazása.

Adatok Liptóvármegye családainak történetéhez.

Liptóvármegye 1837. évi tisztújító közgyűlésének jegyzőkönyve.

Liptóvármegye által 1790—1843. évek között kiadott nemességigazoló és egyéb bizonyítványok jegyzéke.

Liptóvármegye nemes családai I. füzet A—D-ig.

„ „ „ II. „ D—H-ig.

Felelős kiadó : vitéz Horánszky Pál, Budapest, IV., Ferenc J. rakpart 23.

Részben különlenyomat Liptóvármegye Nemes Családai I. füzetéből.

A
LIPTÓSZENTANDRÁSI
ANDREÁNSZKY
család cimere

a

liptószentandrási báró Andreánszky család
címere

Az eddigi megállapítások szerint Liptó földje a XIII. század előtt úgyszólván néptelen volt, elvértve fordultak elő kisebb telepek, kiknek lakói a király vadászai, solymászaí, pecérei voltak, akiknek az volt a kötelességük, hogy a király asztalát erről a királyi birtokról vaddal, hallal ellássák. Ezek a királyi vadászok évek során bizonyos kultúrát hoztak e területre, családot alapítottak hajlékot építettek, leszármazóik átvették apjuk mesterségét s ezáltal ők még jobban ragaszkodtak szülőföldjükhöz. Ők voltak tehát tulajdonképen az első megtelepedők s nyugodtan feltételezhetjük, hogy amikor II. András király 1220-ban erőteljesen megkezdte ezen királyi birtoknak telepések részére való szétosztását, elsősorban az ott élő királyi vadászok jöttek számításba, akik közül bizonyára számosan voltak olyanok, kik már több generáción keresztül álltak a király szolgálatában. Csak egy esetet ismerünk, ahol korábbi telepítésről van említés téve. Ugyanis II. András király 1230-ban Hauch Polkonak és Beuchának adja azt a területet, amin azelőtt az elnéptelenedett Magyarfalva állott. Ki volt Hauch Polko és Beucha? Ez a kérdés több évtized óta vita tárgya s mindez ideig megoldatlan. Ugyanis néhány régi ősfá Hauch Polkot a Pongrácz, Pottornyay, Baán, Szent Ivány és Szmrecsányi családok őseiül szerepelteti. Ezzel ellentétben Liptómegye kiváló családtörténésze Mailáth Béla, Liptómegye törzsökös családairól 1890-ben írott munkájában bebizonyította, hogy Hauch Polko kétségtelen őse az Andreánszky, Detrich, Horánszky és Luby családoknak. Annak igazolására, hogy az egyes családokat mennyire izgatta e régi hagyomány megcáfolása, megemlítem, hogy Szent Ivány Zoltán cs. és kir. kamarás az élő Nemesség című szaklapban nyílt levelet tett közzé, melyben azt állítja, hogy Hauch Polko két személy, s aki reá vonatkozó eddig ismeretlen adatot fedez fel, azt 500 frttal jutalmazza. Névelemzés alapján Hauch az németesen, Polko meg lengyelesen hangzik. Ez esetben azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy abban az időben, valamint előbb is, úgy Liptóban, mint különösen Szepesben, nagyban fojt a németek betelepítése, tehát ne hagyjuk figyelmen kívül azt a körülményt sem, hogy a német kiejtés kemény betűinket lágyan ejti ki, vagyis Bolko helyett Polkot mond, úgy feltehetjük, hogy Bolko, Boltko, amely a Boldizsár név rövidítése, tényleg germán eredetre mutat. Felső Szilízia német vidékein még mai nap is használatos a Boltko keresztnév.

Azt a völgyet pedig, ahol Hauch Polko utódai megtelepedtek, vagyis ahol Benedek illetve Detrichfalvát, Szent Andrást, Veresházát a mostani Horát, Konzskát, Bresztovina pusztát alapították, a „Filiszteusok

völgyének” nevezték, s a nép ma is „filistini dolinának” nevezi. Filiszteusoknak pedig az annak idején országunkban menedéket talált kúnokat nevezték, akiket igyekeztek királyaink letelepíteni s „kún” László király közülök magának feleséget is választott. Viszont többször előfordul a bibliában is egy a Nilus deltájánál lakó nép, akiket filiszteusoknak neveztek s akik a zsidókkal nagy ellenségeskedésben voltak. Honnan s miről nevezték el e völgyet filiszteusok völgyének, nem tudni. Talán az első telepesekről? Ki tudja? Hauch Polko és Beuchára nézve az egyetlen és kétségtelen adat az, ami az első adománylevélben van lefektetve, ebben ugyanis „kedvelt híveink”-nek nevezi őket II. András király, amiből az tűnik ki, hogyha más nemzetiségűek is lehettek eredetileg, abban az esetben is már régen kellett itt tartózkodniok, mivel abban az időben is használtak megkülönböztető jelzőket, s aki idegen volt, az az okmányokban mint „hospes” azaz „vendég” szerepelt. Beucha rövidesen meghalhatott, mert az 1239. évi okmány már Hauch Polkot egyedül említi. Szent András község neve az okmányokban először 1375-ben fordul elő. A Huszita idők szláv behatása folytán egy időben a család egy ága nevét Ondreánszkynak írta. Az 1754/5. évi országos nemesi összeírás szerint Abaujmegyében Imre, Liptóme gyében András, 2 Imre, Menyhért, György, László, Gáspár, Jakab és János két kiskorú fia, Pozsonymegyében Zsigmond özv. Ferenc özvegye, Zemplénmegyében János szerepelnek a kétségtelen nemesk között. Liptóme gyében az 1790. évi összeíráskor a következőket vették fel: id. Gáspár és fiai: Menyhért és Gáspár, id. János, László, János középső, Sándor özvegye Szent Ivány Klára fiával Károllyal, Jakab özvegye fiaival: András, József és Jánossal, ifj. János. Az 1847. évi nemesi összeírás szerint Szent Andráson birtokosok voltak: Márk és Ferdinánd árvai lakos, Károly és fia Antal pozsonyi lakos, János és fivére Jónás, valamint fia György, András és fivére Boldizsár szepesi lakos, Gáspár és fia Gáspár, Lipót és fia József, Farkas, néhai Gergely fiai: Vince, aki katona és Ernő, aki ónodi lakos, néhai Ignác fiai: Miksa, aki királyi fiscus a Bánátban és Alajos, aki sóvári tisztartó, Bálint, aki ónodi lakos. 1824. évben Liptóme gyé tanukihallgatásokat foganatosított annak megállapítására, hogy kik bírták azelőtt Benedekfalvát, Szent Andrást, Konzskát és Bresztovina pusztát. Az egybehangzó tanuvallomások szerint Benedekfalva, Konzska és Bresztovina puszta felét a Kiszely család, a másik felét a Luby, Dluholuczky és Detrich család bírta, Szent Andrást pedig $\frac{1}{3}$ részben az Andreánszky, $\frac{1}{3}$ részben a Detrich, Dluholuczky és Luby, $\frac{1}{3}$ részben pedig a Kiszely család bírta.

Első ismert őse Hauch Polko, aki 1230-ban adományul kapta II. András királytól az elnéptelenedett Magyarfalva (Mogiorfalua) községet. Leszármazóitól erednek az Andreánszky, Detrich, Horánszky és Luby családok. Az első telepesek által épített templom Szent András on ma is fennáll, bár az évszázadok folyamán többszöri átépítésen eshetett keresztül. A templom alatti kriptákban temetkeztek Hauch Polko leszármazói az Andreánszky, Detrich, Horánszky és Luby családok, akikhez csatlakoztak azután a Kiszely, Pongrácz, Andaházy és a grizáni Horváth családok is. A templom fenntartó családok magasabb kultúrszínvonalát bizonyítják a templom falait berítő, néhány évvel ezelőtt felszínre került XIV. és XV. századbéli freskók, valamint a Nemzeti Múzeumban elhelyezett 2 drb. Szent András életéből vett jelenetekkel díszített régi szárnyas oltár. 1578-ban új adományt nyernek Szent András, Konzska községekre és Bresztovina pusztára. A családból Sándor 1868. július 13-án osztrák bárói rangot nyert, míg fiai István és Gábor 1875. október 5-én a magyar bárói rang adományozásában részesültek. (IV. tábla.) Birtokosok jelenleg a Nógrád megyei Bánk, Alsó Petény és Kétybodony községekben. A család egy ága mai napig is birtokos az első adományos területen, Szent András on. (VII. tábla.) Liptó vármegye az ősi földről elköltözötteknek több ízben ad nemességigazoló bizonyítványt, így 1754-ben Józsefnek (VIII. tábla.), 1771-ben Mátyás pesti lakosnak, aki György fia, 1795-ben Anna Franciskának (XII. tábla), 1800-ban Jóbnak (IV. tábla), 1811-ben Jónásnak (XIII. tábla), 1816-ban Ignácnak (X. tábla), 1818-ban Jánosnak (XII. tábla), 1824-ben Gedeon és Mihály jolsvai lakosoknak, akik Jáncsnak a fiai és Györgynek az unokái, 1827-ben Sándornak (IV. tábla), 1828-ban Antalnak (IX. tábla), 1834-ben Miksának (X. tábla). E bizonyítvány nem egyezik az 1816-ban apjának, Ignácnak kiadott bizonyítvánnyal, 1836-ban Flórián és Sándornak (IV. tábla), 1839-ben Ferencnek, a Gáspár fiának, aki besztercebányai lakos volt (XIV. tábla). Valószínűleg ennek a Ferencnek lesz az unokája a Horvátországban élő Oszkár, kitől bővebb adatokat nem sikerült szerezni. A XIV. táblán szereplő Gáspár pedig azonos lesz a III. táblán levő s 1749. március 22-én született Gáspárral, azonban a rendelkezésünkre álló okmányok erre nézve nem nyújtanak elegendő bizonyítékot. A XV. táblán feltüntetett János szüleit nem ismerjük, a Napoleoni insurrectionalis idők után telepedett le a Sáros megyei Sirokán s ott is halt meg, terjedelmes családot hagyva maga után.

1710. január 22-én volt a Nógrád vármegyei Romhány község határában levő Lokus mezején dicső vezérlő fejedelmünk, II. Rákóczi

Ferencnek báró Károlyi Sándor tábornagy vezetése alatt a magyar szabadságért vívott utolsó csatája, amelyben hősi halált halt Andreánszky Zsigmond kuruc alezredes, aki a császáriakat a Lokus patak által képzett mocsárban is üldözvén, ott lövettet keresztül. ¹⁾

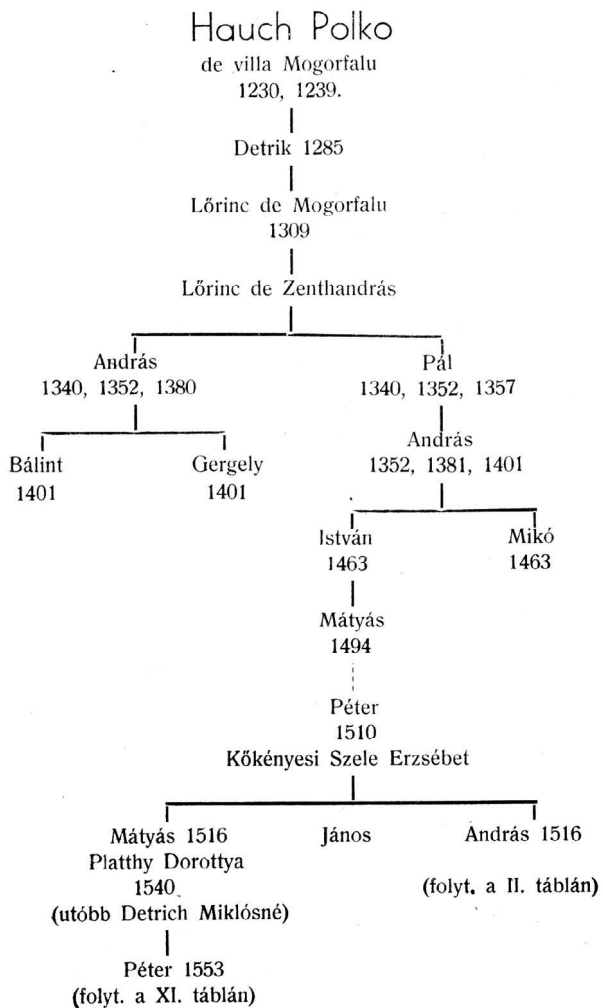
Nógrád és Hont vármegyék közönsége az elesett hősök emlékére 1932 október hó 9-én Istók János szobrászművész közreműködésével emlékművet állított fel a helyszínen.

Még ugyanebben az évben Pozsony vármegye felsőbb rendeletre leltárt vesz fel Andreánszky Zsigmond nagyszombati házaról és a Pozsony vármegyében Puszta Nagy községben fekvő birtokáról, mivel vizsgálatot indítottak ellene a Rákóczi-féle szabadságharc alatti zsákmányolás miatt. Fia Ferenc később Pozsony megye alispánja lett.

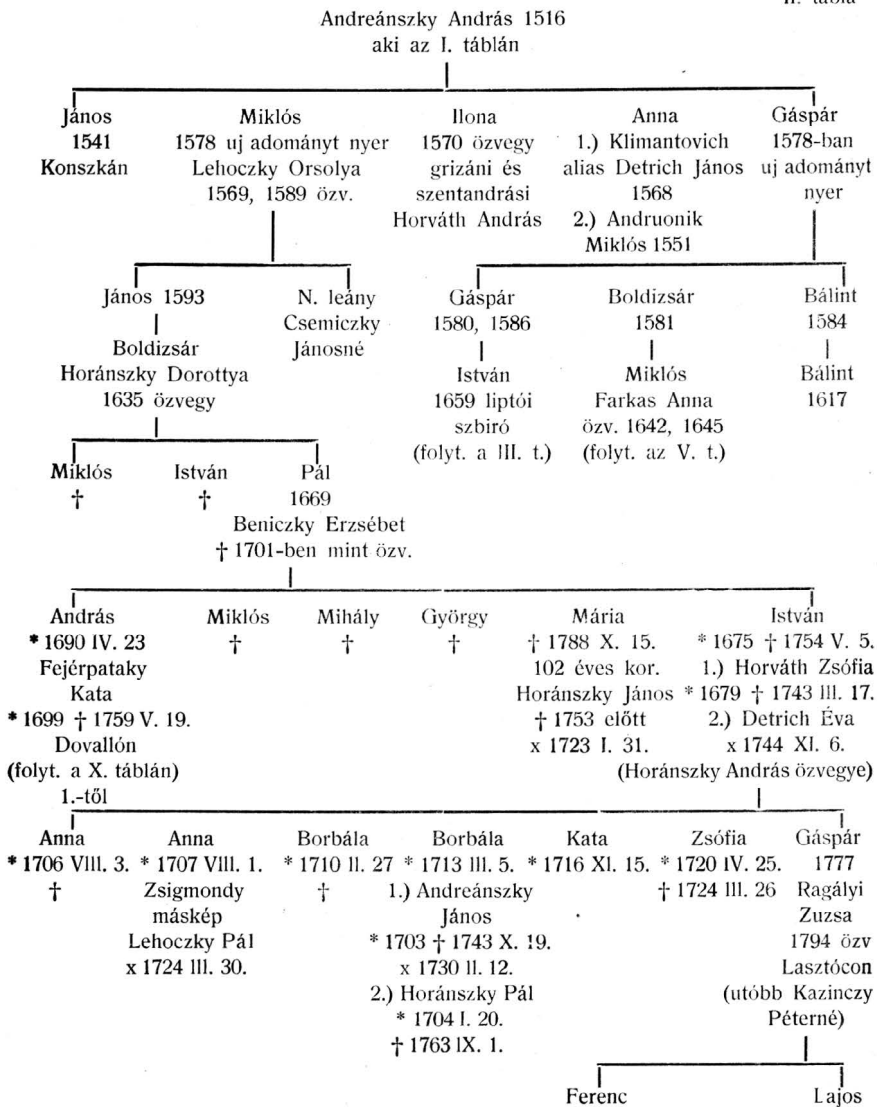
1710. évben Liptó vármegye is összeírja felsőbb rendeletre a Rákóczi-féle szabadságharcban részt vettek ingatlan vagyonát. Így az Andreánszky András, Ferenc, valamint Gáspárét is, aki 1708-ban a „Rebellisekkel” való együttműködés következtében meghalt. Maradt utána 5 fia, Ferenc a Gyürky-ezredben katona, Menyhért — nem tudni, hol — iskolába jár, a többi három otthon van. Szent Andráson fából épített háza van, amelyik jelenleg tatározás alatt áll. 3 szántója be van vetve, 50 mérőnyi, őszi 11 mérőnyi szintén be van vetve, azonkívül van még 23 mérőnyi. A malomból $\frac{1}{8}$ része van, ehhez tartozik 2 zsellértelek. A hűségben maradt fiai maguknak követelik az anyai részt, amely néhai anyjuk, Okolicsányi Mária pénzéből lett visszavásárolva, illetve szerevezve. Takarmánya nem maradt, mert a kurucok mindent feletettek. 1772-ben A. Jakab bodrogkeresztúri lakos kétségbevonja az 1725. évben A. Zsigmondnak anyakönyvi kivonatokat és okmányokat alapján adott nemességigazoló bizonyítvány helyességét. Liptó megye a lefolytatott vizsgálat után 1780. december 13-án megsemmisíti ezt a bizonyosság levelet, mivel nevezett valóban Poprádról való és eredetileg Adriányinak hívták. **L e s z á r m a z á s :**

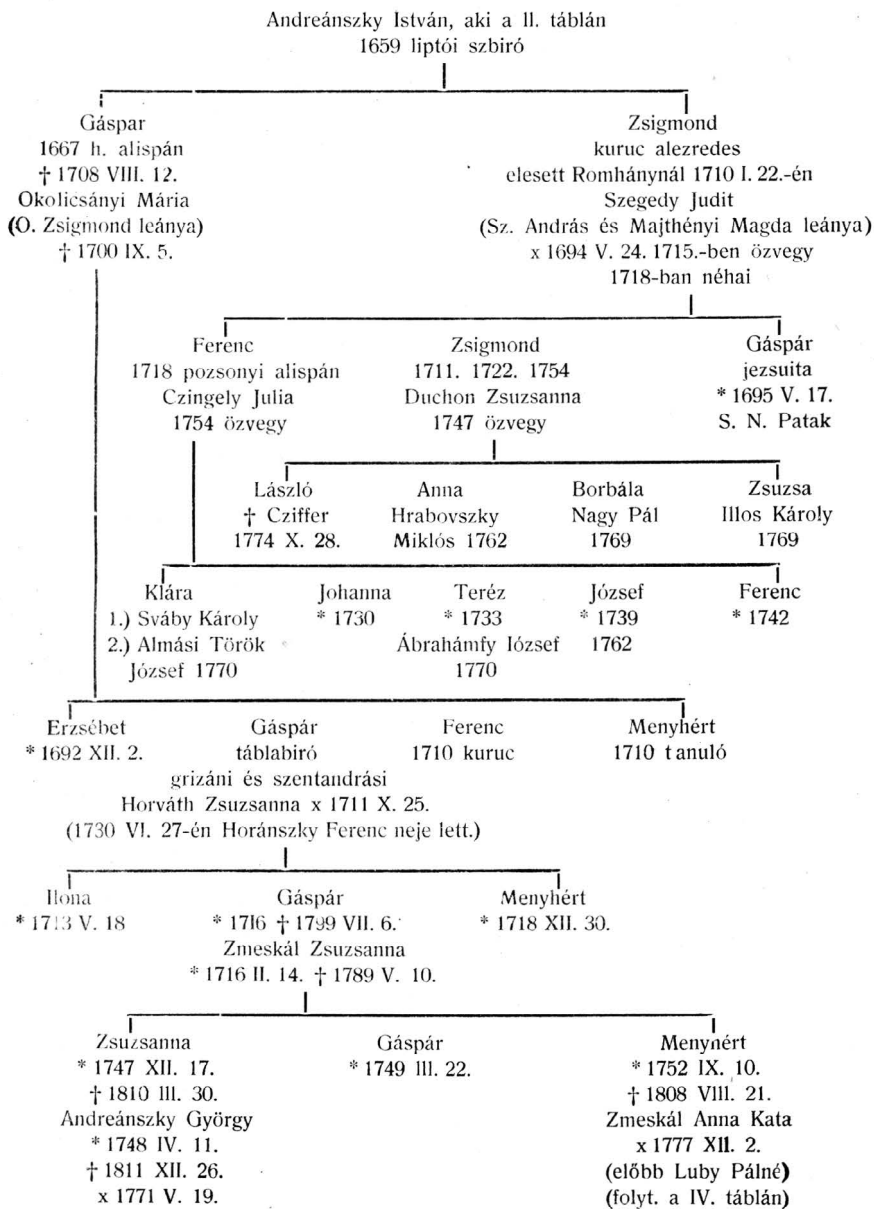
¹⁾ Ráth K. és Thaly K.: II. Rákóczi Ferenc emlékiratai. 267. oldal.

II. tábla

III. tábla

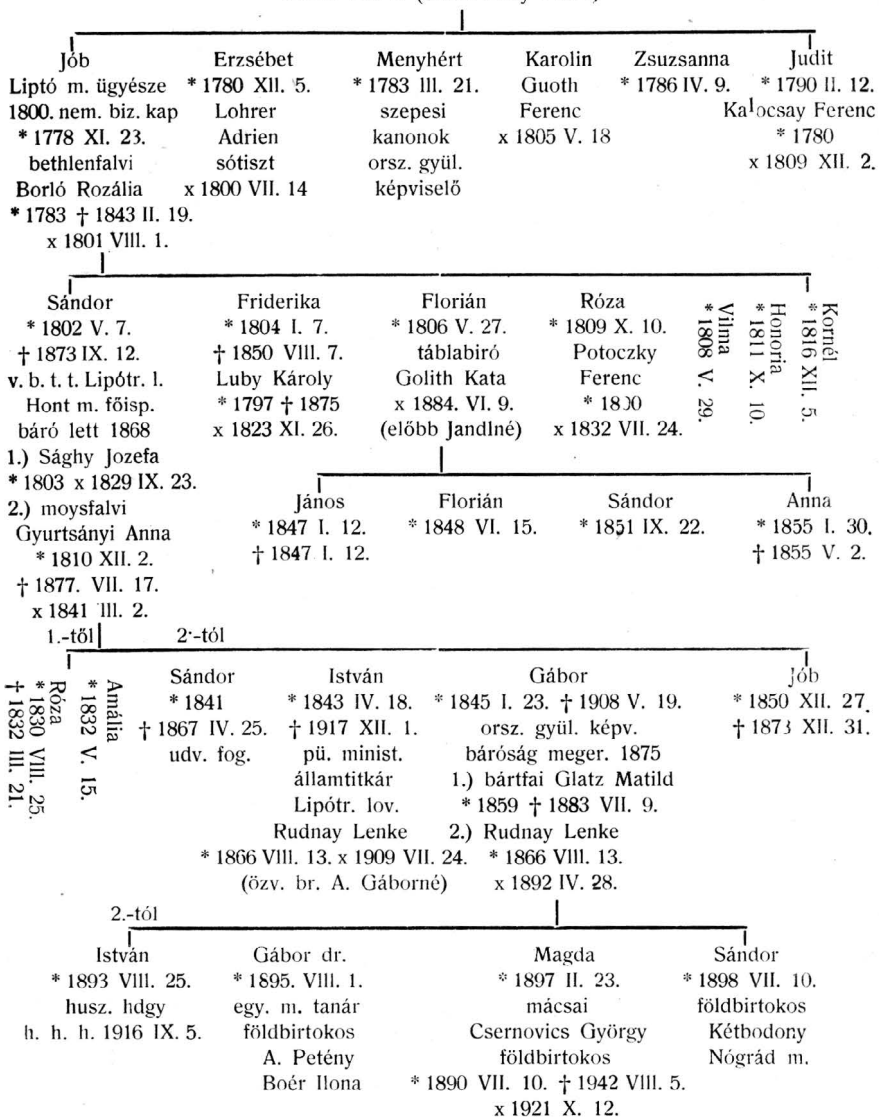

Andreánszky Menyhért, aki a III. táblán

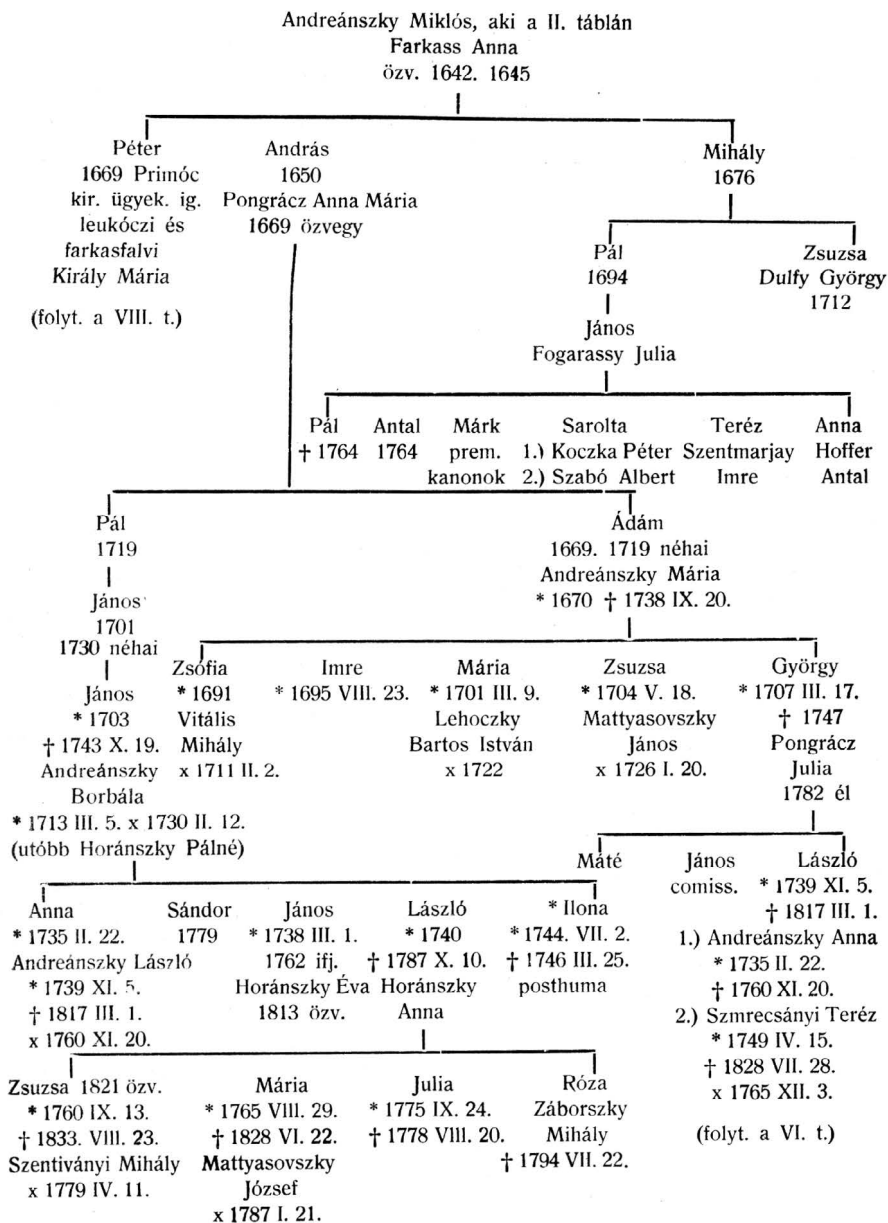
* 1752 IX. 10 † 1808 VIII. 21.

Zmeskál Anna Kata

x 1777 XII. 2. (előbb Luby Pálné)

V. tábla

Andreánszky László, aki az V. táblán

* 1739 XI. 5. † 1817 III. 1.

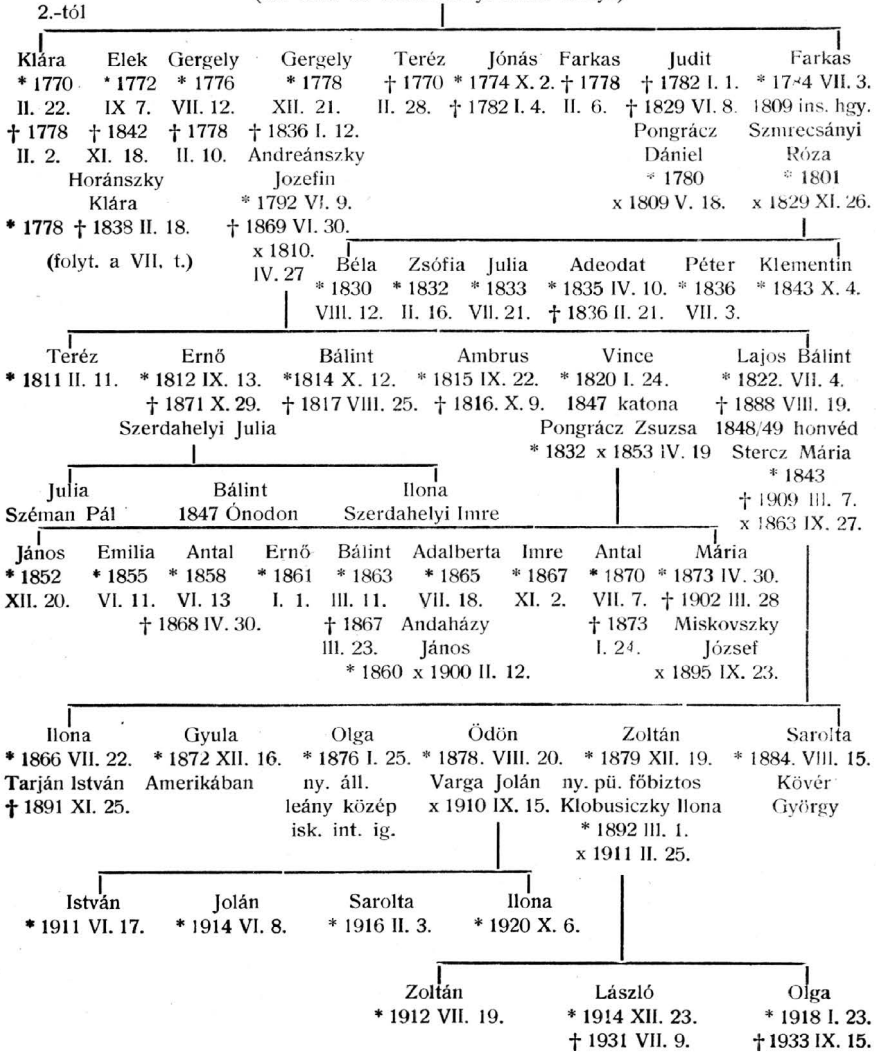
1.) Andreánszky Anna

* 1735 II. 22. x 1760 XI. 20.

2.) Szmrecsányi Teréz

* 1749 IV. 15. † 1828 VII. 28. x 1765. XII. 3.

(Sz. Imre és Madocsányi Anna leánya)

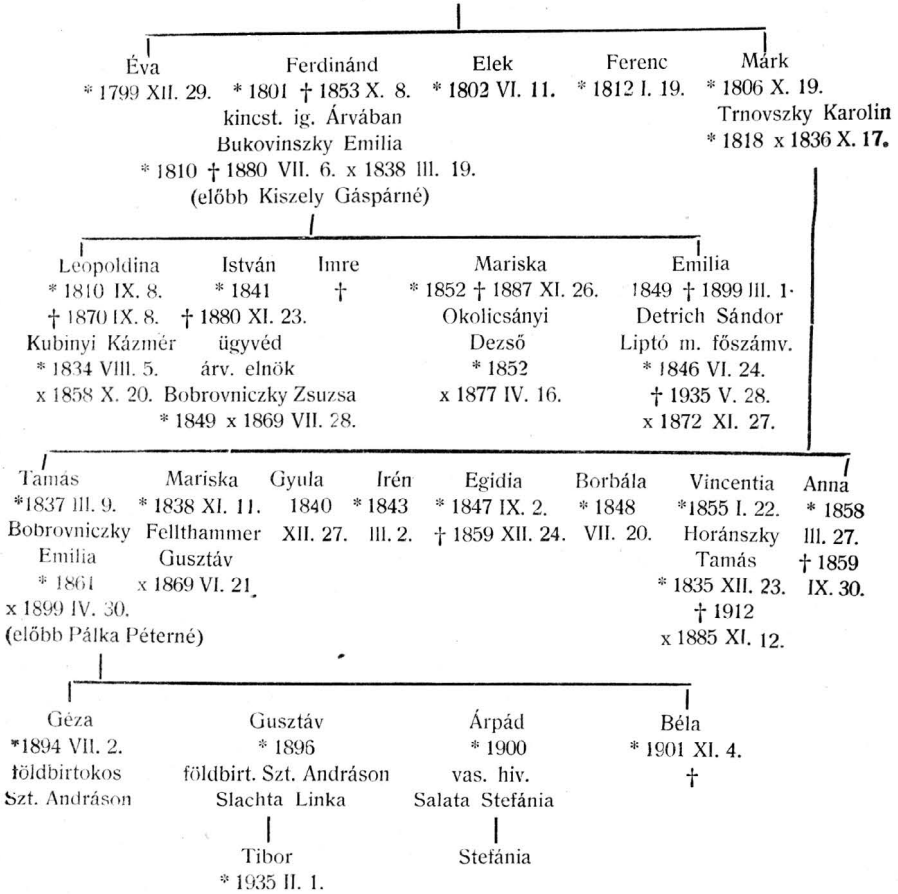
VII. tábla

Andreánszky Elek, aki a VI. táblán

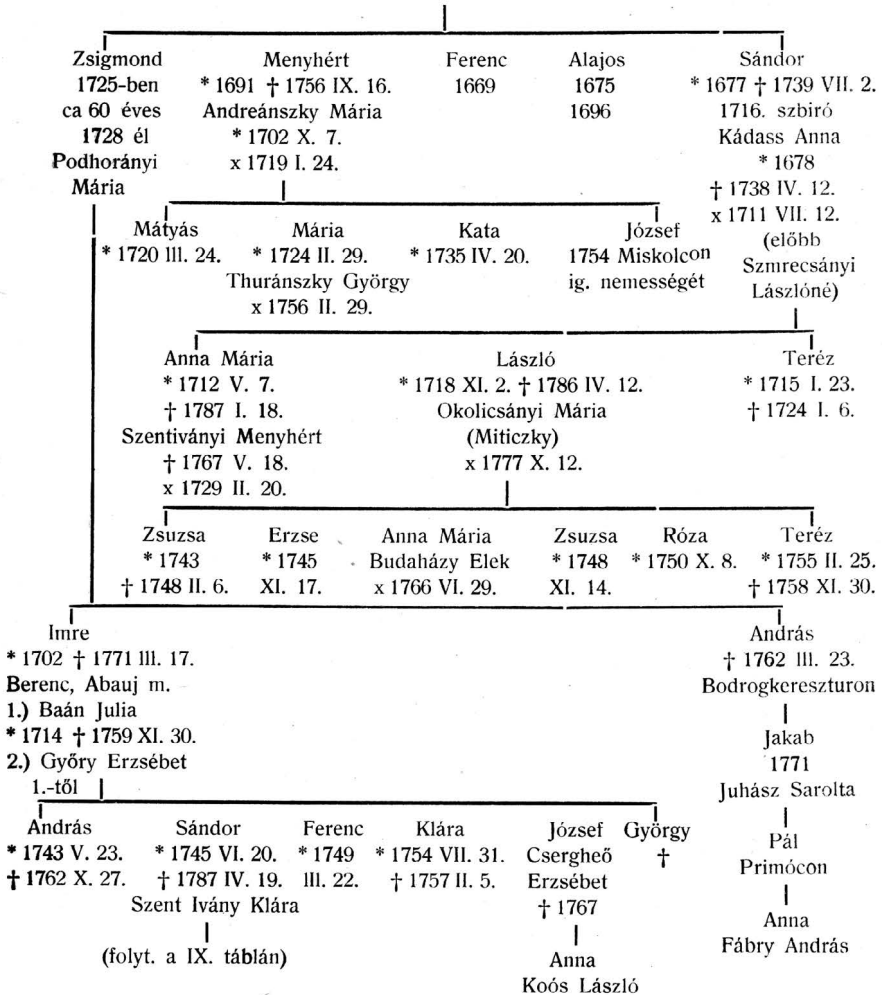
* 1772 IX. 7. † 1842 XI. 18.

Horánszky Klára

* 1778 † 1838 II. 18. x 1799 II. 24.

Andreánszky Péter, aki az V. táblán
1669. Primócon, Szepes m.
kir. ügyek igazgatója
leükóczi és farkasfalvi Király Mária
x 1661 XI. 27.

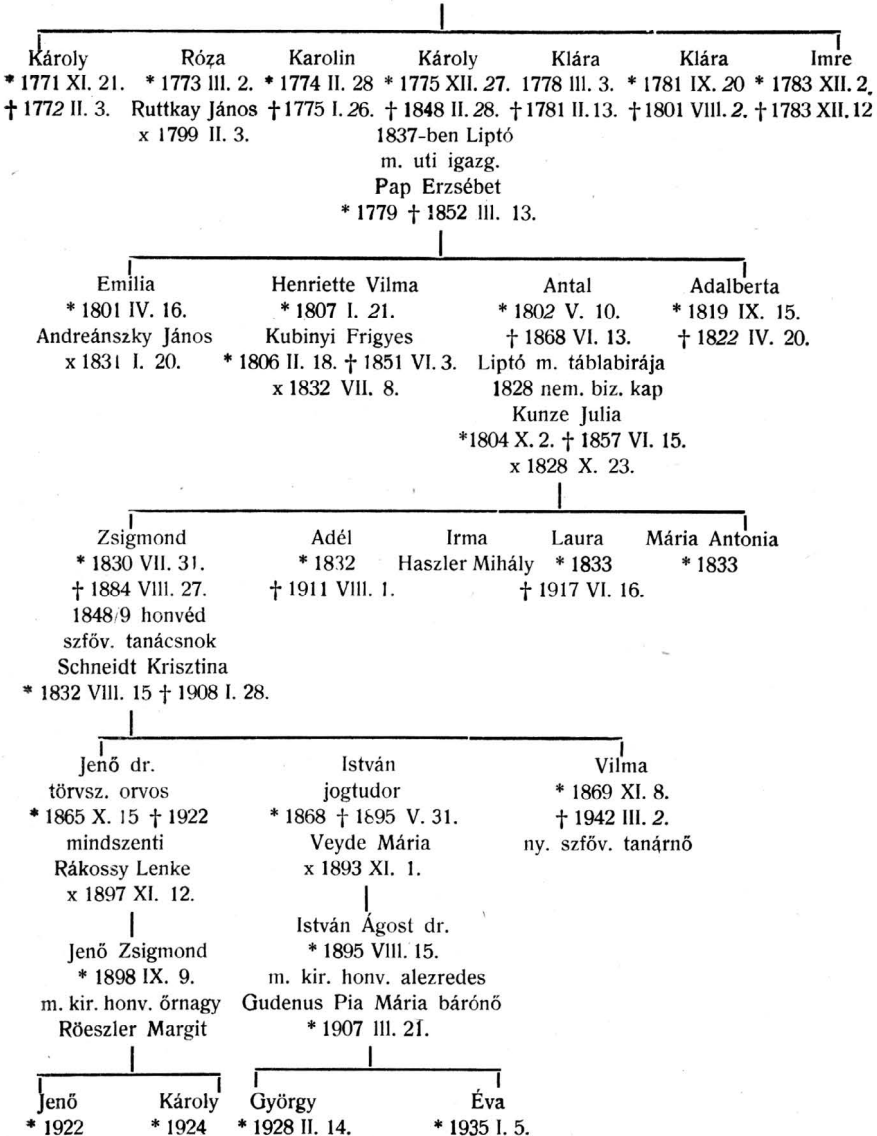
IX. tábla

Andreánszky Sándor, aki a VIII. táblán

* 1745 VI. 20. † 1787 IV. 19.

Szent Ivány Klára

* 1747 X. 28. x 1769 III. 12.

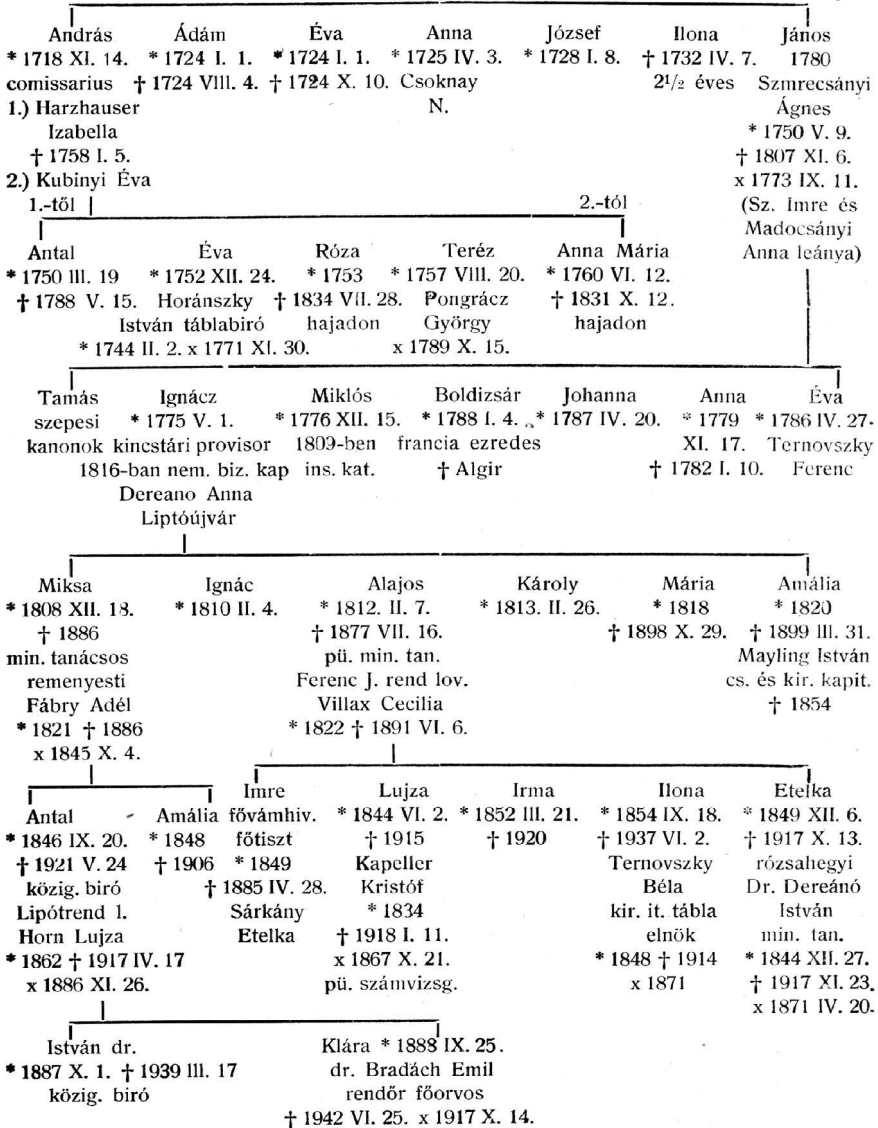

Andreánszky András, aki a II. táblán

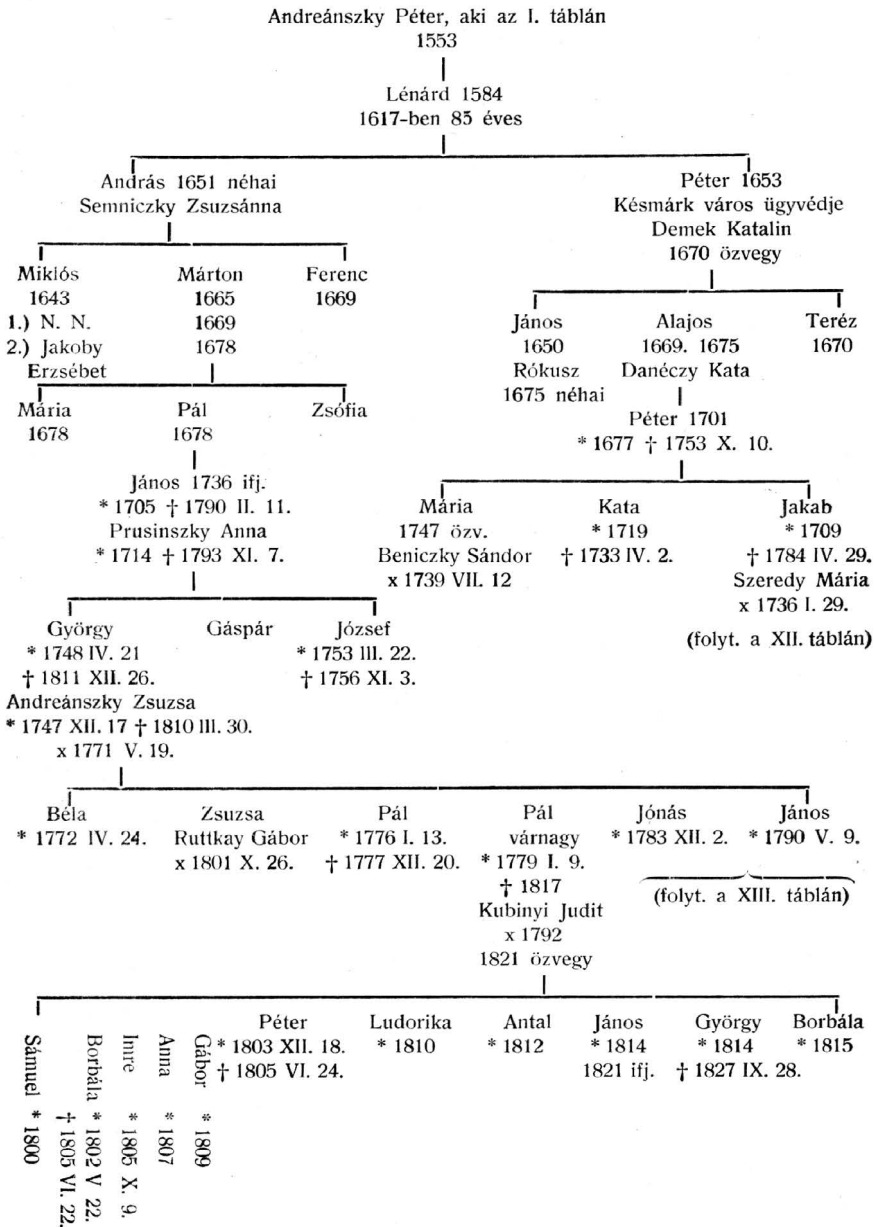
* 1690 IV. 23.

Fejérpataky Katalin

* 1699 † 1759 V. 19. Dovallón

XI. tábla

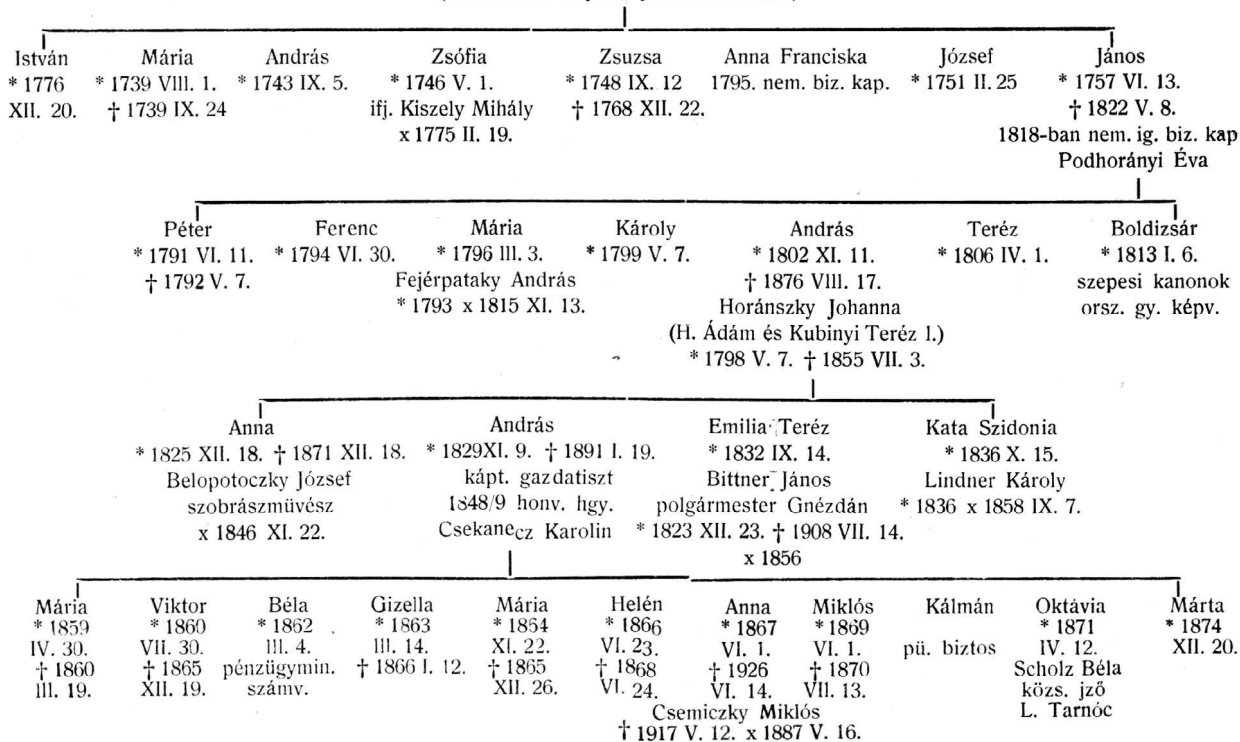
Andreánszky Jakab, aki a XI. táblán

* 1709 † 1784 IV. 29.

Szeredy Mária

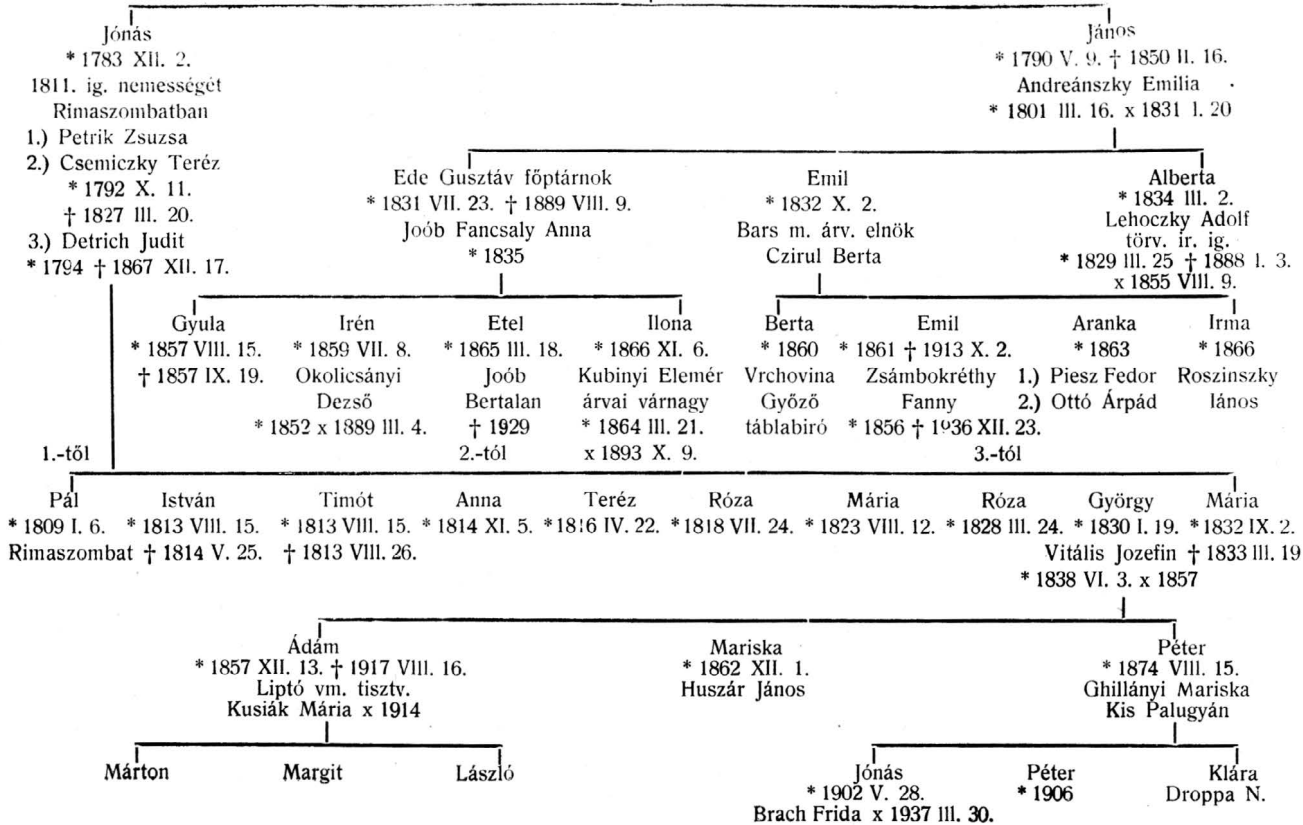
x 1736 I. 29.

(Sz. András helybeli plébános nővére)

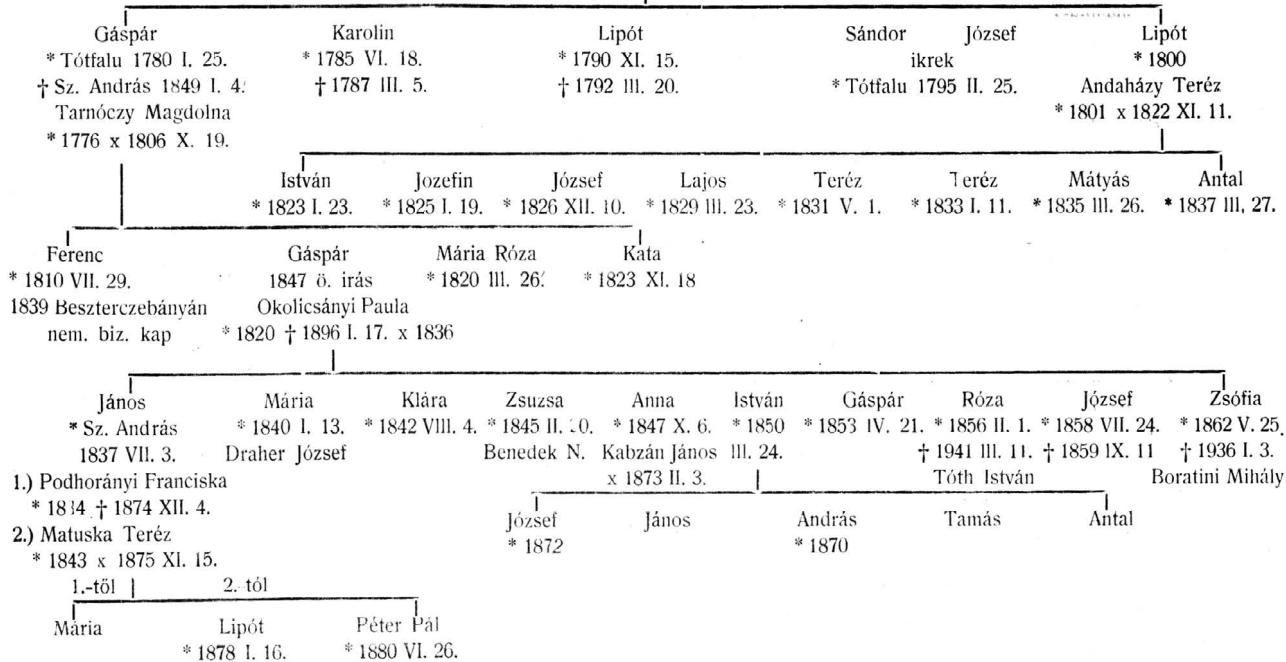

XII. tábla.

Andreánszky, kik a XI. táblán

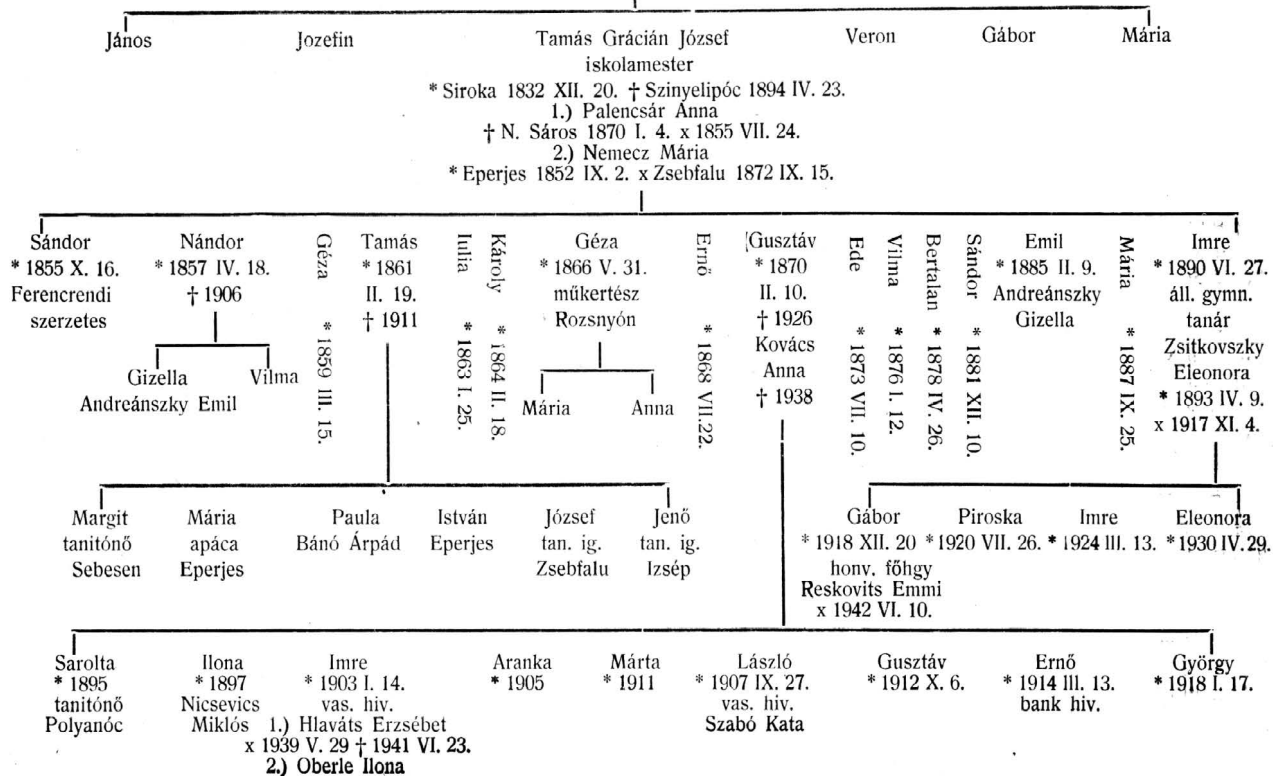

Andreánszky Gáspár
 * 1742 † 1829 XII. 8
 Doloviczinai Klára
 * 1751 † 1836 XII. 14.

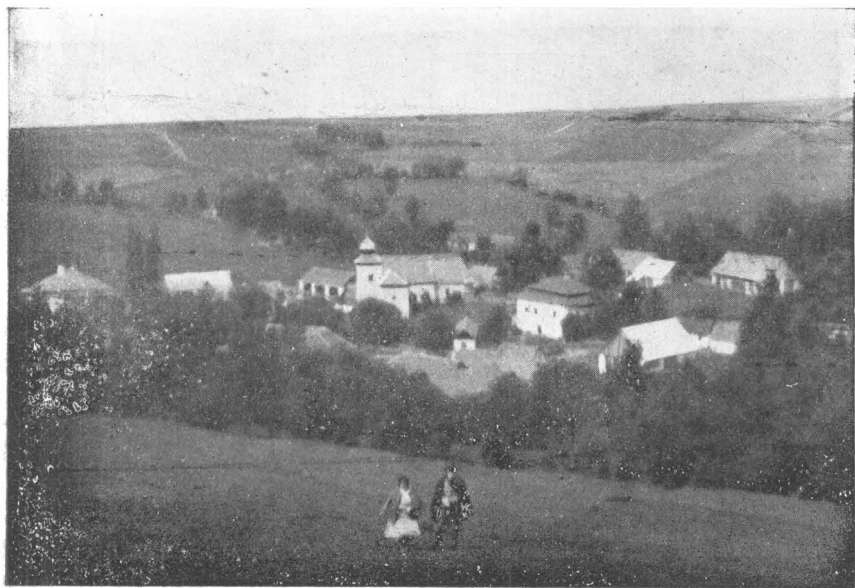
Andreánszky János
iskolamester Sirokán, Sáros m.
* 1790 † 1854 I. 8.
Punday Teréz x 1822. II. 4.

V. ö. Kemp. I. 113/6. N. J. I. 42. Siebm. 13. pk. 6. M. címk. 14. M. N, Zsk, I, 295.
M. N. A. 9. Szerencs 498. Lendv. I. 6. Kősz. 13. Márki II. 659. Tur. V.121/5.
VIII. 60. Kemp. M. für. cs. 18/9. v. Hor. Liptóm. nem. ig. v. Hor. Adatok L. cs.
v. Hor. Detrich cs. v. Hor. Luby cs. Majláth: Liptóm. törzs. cs. Daróczy gen-
gyűjt. Platthy P. gen. gyűjt. Gerő 38.

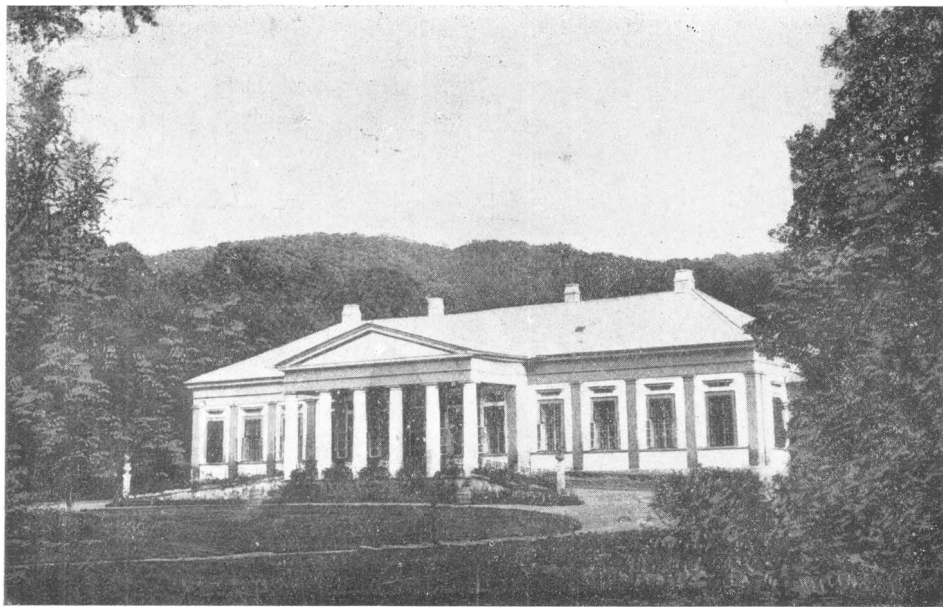

Árpádkori ősi templom Liptó Szent Andrásan.

Liptó Szent András látképe Hóra felől.

Br. Andreánszky Gábor alsópetényi kastélya.

Andreánszky Géza ősikuriája Liptó Szent Andrásan.

Andreánszky Antal és felesége Kunze Julia

Andreánszky Zsigmond és felesége Schneidt Krisztina
(Than Mór festménye)